O93, f. 29va; V630, f. 66ra; N442, f. 63vb; I83, f. 138va; VD38, f. 132ra; SG670, p. 277a; P9629, f. 40r; Bcan4, f. 103r; E97, f. 74vb; P102; BII13, f. 115vb; S105, f. 101v

INCIPIUNT[a] DECRETA MARCELLI PAPAE[b].

Bcan4: I

P102; BII13: I Admonitio ut quae male pullulant abscidantur et non aliud docendum quam quod a beato petro apostolo et reliquis apostolis et patribus est traditum

[H. 1] Dilectissimis[c] fratribus[d] universis episcopis per[e] Antiocenam[f] [g] [h] constitutis Marcellus.

<BII13, f. 116r> Sollicitudinem[i] omnium ecclesiarum iuxta apostolum circumferentes[j] divinae circa nos gratiae memores esse debemus, qui[k] nos per dignationis suae misericordiam[l] ad[m] hoc[n] ad[o] fastigium[p] sacerdotale provexit[q], ut mandatis ipsius inhaerentes in quadam[r] sacerdotum <V630, f. 66rb> eius[s] specula[t]

---

1. Marcellus-Brief,5 [a] Überschrift] EPISTOLA SANCTI MARCELLI PAPAE SG670; Überschrift fehlt S105 | [b] PAPAE] papę Capl. XXVIIII E97 **10** [c] Dilectissimis korr. aus Dilectissimi P9629; ilectissimis S105 | [d] fratibus P9629 | [e] per] per partem korr. aus per SG670 **11** [f] am Rande vel per antiochiam V630 | [g] antiochenam korr. aus antiohenam BII13 | [h] Antiocenam] antiocenam provintiam VD38; E97 **12** [i] am Rande Diligentia VD38 **13** [j] am Rande deportantes VD38 **14** [k] que korr. aus qui P9629; quae VD38; SG670; BII13; S105 **15** [l] misericordiam korr. aus misericordia SG670 | [m] ob V630; N442; E97 | [n] hoc ad korr. aus hoc V630 | [o] ad fehlt S105 | [p] am Rande sublimitate VD38 **16** [q] interlinear exaltavit VD38 **17** [r] quadam] qua deus I83; quo nos domini korr. aus qua deus SG670; quadam deus korr. aus qua deus Bcan4; qua deus S105 | [s] ei VD38 | [t] am Rande altitudine VD38

---

1. Marcellus-Brief,12–13 Sollicitudinem … circumferentes] init. Acacii Constant. ep. ad Simplic. (II. no. 78.) Cf. Pelag. II. pp. ep. 3. **13–19** divinae … doceamus] init. Hilar. ep. ad Acac. (H. no. 76.) Cf. Zeph. 1, Fab. 25, Pelag. II. pp. ep. 3.

Coll. Ans. ded 1. I,22 (**12-42** Sollicitudinem ... principia); **2. I,23** (**45-89** Si ... reformandum); **3. III,165** (**77-86** Nec ... terminetur); **4. VIII,61** (**105-131** Si ... sapientiae); **5. VIII,62** (**137-147** Quod ... simulatione)

Anselm v. Lucca 1. I,15 (**26-47** Rogamus ... dicioni): **2. II,7** (**47-89** ad ... reformandum)

Bonizo 1. IV,64 (**26-89** Rogamus ... reformandum)

Polycarpus 1. I,17,4 (**26-42** Rogamus ... principia)

Gratian 1. C. XXIV q. 1 c. 15 (**26-42** Rogamus ... principia); **2. C. II q. 6 c. 6** (**47-62** ad ... concedatur); **3. C. II q. 6 c. 10 dict. p.** (**48-54** omnes ... debent);

constituti[u] prohibeamus[v] illicita[w] et sequenda[x] doceamus. Unde[y] directis[z] per[a] Bonifacium[b] diaconum nostrum[c] litteris admonemus[d], ut, quae[e] male[f] pullulant[g] [h], abscidantur et mala[i] facta corrigantur atque[j] [k] bona[l] sectentur[m] et patrum <SG670, p. 277b> nostrorum[n] exempla et statuta[o] imitentur.

N442: De romana sede appellanda

I83: De antiocena ecclesia

Rogamus[p] ergo[q] vos, fratres, ut non aliud doceatis neque sentiatis quam, quod a beato Petro apostolo et a[r] reliquis apostolis et patribus accepistis. <N442, f. 64ra> Ab illo enim <E97, f. 75ra> primo instructi[s] estis, ideo non oportet vos[t] proprium derelinquere[u] patrem et alteros[v] <VD38, f. 132rb> sequi.

P9629: De primatu romane sedis

Ipse enim caput <I83, f. 138vb> est totius ecclesiae, cui[w] ait dominus: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et reliqua. Eius enim sedes primitus apud vos fuit, quae postea[x] iubente

---

18 [u] constituit I83; SG670; S105 | [v] prohibeamus korr. aus prohibemus BII13 | [w] inlicita et korr. aus inlicitae BII13 | [x] sequanda VD38 **19** [y] Unde] Ut de P9629 | [z] dilectis P102 | [a] per korr. aus pro P9629 | [b] bonifatium korr. aus bonefatium Bcan4; bonefacium V630; P9629; E97 **20** [c] vestrum P102 | [d] admonemus korr. aus amonemus I83 | [e] que male korr. aus que Bcan4 | [f] mala P9629; male fehlt I83; SG670; S105 | [g] am Rande surgunt nascantur VD38 **21** [h] pollulant I83 | [i] male I83; S105; mala] male sunt korr. aus male SG670; mala korr. aus male Bcan4 | [j] atque] et quę korr. aus ut quę SG670; Ut quę S105 | [k] atque bona sectentur et patrum nostrorum exempla et statuta imitentur fehlt VD38; P102; BII13 | [l] bona] bona sunt korr. aus bona SG670 **22** [m] sectaentur korr. aus sectantur P9629 | [n] nostrorum korr. aus nostrorum ex P9629; nostrum I83 **23** [o] statura Bcan4 **26** [p] am Rande drei Punkte N442 | [q] ergo fehlt SG670; S105 **28** [r] a fehlt N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **29** [s] instructi korr. aus instructis VD38; instructi korr. aus instruti BII13 **30** [t] eos V630; P9629; I83 | [u] derelinquere korr. aus dereliquere P9629; relinquere SG670 **31** [v] alteros korr. aus altero BII13 **34** [w] cui korr. aus cuit P9629 **36** [x] posita N442

26–37 Rogamus…est] sec. conc. Nicen. praef. in coll. Quesnell. (Leon. M. op. ed. Ballerin. 3, 23.) Cf. Anacl. 80, Iul. 6.

---

1. Marcellus-Brief,26–39 Rogamus…die] **26** ergo] *fehlt* AL_1; PG_1; DG_1 | fratres] fratres dilectissimi PG_1; DG_1 **28** a] *fehlt* AL_1; PG_1; DG_1 **29–31** Ab…sequi] *fehlt* AL_1; PG_1; DG_1 **33** caput…est] est caput DG_1 **35** et…reliqua] *fehlt* PG_1; DG_1 **36** apud…fuit] fuit apud vos DG_1

domino Romam[y] translata[z] est, cui[a] admi <Bcan4, f. 103v>niculante[b] [c] gratia[d] divina hodierna praesidemus[e] die. Nec ab[f] eius dispositione[g] vos deviare oportet[h], ad quam cuncta[i] maiora ecclesiastica negotia divina[j] disponente gratia[k] iussa sunt referenda[l], ut ab ea regulariter disponantur, a qua sumpsere principia[m].

Bcan4: II

P102; BII13: II De excellentia romanae sedis

[H. 2] <BII13, f. 116rb> Si[n] vestra vero Antiochena, quae olim[o] prima erat, Romanae cessit[p] sedi[q], nulla est, quae eius non[r] [s] sit[t] subiecta dicioni[u] [v], ad[w] quam omnes quasi <SG670, p. 278a> ad caput iuxta apostolorum eorumque successorum sanctiones[x]

O93: De romana sede appellanda

episcopi, qui voluerint[y], vel[z] quibus[a] necesse fuerit[b], suffugere[c] [d]

P9629: Apellandum apostolicam sedem

37 [y] Romam fehlt SG670 | [z] translata korr. aus translato V630 | [a] cuius O93; cui] cui nos korr. aus cui P9629; cui nos I83; SG670; Bcan4; S105 **38** [b] am Rande auxiliante VD38 | [c] adminiculante korr. aus admiculante BII13 | [d] gratia korr. aus gra N442 | [e] praesedemus O93; praesidentes V630; praesidemus korr. aus praedemus VD38 **39** [f] a Bcan4 | [g] dispensatione V630; disposione VD38 | [h] oporteat I83 **40** [i] cunta P102 | [j] divina disponente gratia fehlt BII13 **41** [k] gratia korr. aus gra N442 | [l] referanda N442 **42** [m] principia korr. aus pricipia BII13 **45** [n] am Rande Nota E97 **46** [o] am Rande aliquando VD38 | [p] am Rande locum dedit VD38 | [q] sedi korr. aus sede V630; sedit P9629; sedi] sed in Bcan4; sed P102; BII13 **47** [r] non sit fehlt S105 | [s] non sit subiecta] subiecta non sit korr. aus subiecta SG670 | [t] sit subiecta] subiecta sit V630 | [u] am Rande potestati VD38 | [v] dictioni P9629 | [w] ad korr. aus a BII13 **49** [x] am Rande institutiones VD38 **51** [y] voluerint korr. aus voluerit S105 | [z] et E97 | [a] quibus korr. aus qubus BII13 | [b] fuerit korr. aus fuerint P102 **52** [c] am Rande adiuvari VD38 | [d] suffragari VD38; P102; BII13; suffragari korr. aus suffugere Bcan4

39–42 Nec…disponantur] sec. Leon. M. ep. 14. c. 1. (1, 683.) Cf. Dam. 18, Vigil. 7. **42** a…principia] sec. Innoc. I. ep. ad Decent. Eugub. pr. (H. no. 6.) Cf. Vigil. 7. **45–46** Si…sedi] sec. praef. conc. Nic. cit. **46–47** nulla…dicioni] Greg. M. ep. IX. 59. (2, 976.) **47–48** ad…caput] Innoc. I. ep. ad Fel. Nucer. pr. (H. no. 9.) Cf. Anacl. 34, Evar. 1, Sixt. I. pp. 5, Iul. 6, Dam. de corep., Anast. I. pp. ep. 1, Fel. IV. pp. ep. 1.

37 Romam…est] translata est Romam DG_1 **39** die] die Cap. II PG_1 **47** quam] Romanam ecclesiam AL_2; DG_2 **48–51** quasi…fuerit] episcopi, qui uoluerint uel quibus necesse fuerit, quasi ad caput DG_2 **52–54** suffugere…eamque] *fehlt* DG_3

eamque appellare[e] debent[f], ut inde accipiant tuitionem[g] [h] et liberationem, unde acceperunt informationem[i] atque consecrationem.

V630: Quod episcopis quibus necesse fuerit appellare sedem romanam minime convenit denegare

Quod[j] [k] omnibus minime convenit denegare[l] episcopis, sed absque[m] ulla[n] custodia <VD38, f. 132va> aut excommunicatione[o] vel damnatione[p] aut exspoliatione libere[q] ire[r] concedatur. Simulque[s] idem[t] inspirante domino constituerunt, ut[u] nulla fieret synodus praeter eiusdem sedis auctoritatem[v], <I83, f. 139ra> nec[w] [x] nullus[y] episcopus[z], nisi in[a] legitima synodo suo tempore apostolica auctoritate convocata[b] super quibuslibet criminibus pulsatus[c] audiatur vel iudicetur[d], quia[e], ut paulo superius praelibatum[f] [g] est, <O93, f.

---

54 [e] appellare debent korr. aus appellare Bcan4 | [f] debent fehlt I83 | [g] am Rande Defensionem VD38 **55** [h] tuitionem et liberationem korr. aus tuitionem I83 | [i] am Rande Doctrinam VD38 **59** [j] am Rande Nota I83 | [k] Quod] Quod in I83; Bcan4 | [l] denegari E97 **60** [m] absque ulla korr. aus absque Bcan4 | [n] ulla korr. aus ullo V630; ulla fehlt I83; SG670; S105 **61** [o] excommunicatione korr. aus excommunicationem I83 | [p] dampnationem P9629 **62** [q] libere] libere eis korr. aus libere P9629; libere eis SG670; S105 | [r] irae P9629 | [s] am Rande z V630; am Rande drei Punkte N442 | [t] idem] id est P9629 **63** [u] in O93 **64** [v] auctoritate O93; P9629; N442; I83 | [w] am Rande z V630 | [x] nec nullus episcopus, nisi in legitima synodo suo tempore apostolica auctoritate fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **65** [y] ullus V630; N442; E97 | [z] episcopus, nisi in legitima synodo suo tempore apostolica auctoritate VD38 [a] in fehlt V630; P9629 **66** [b] convocatis I83; convocatus VD38; P102; BII13; convocata] convocata vel korr. aus convocata SG670; convocatus korr. aus convocata Bcan4 **67** [c] pulsatos V630; pulsatus korr. aus pulsatis P9629 | [d] iudicetur] iudicetur episcopus korr. aus iudicetur P9629; iudicetur episcopus SG670; S105 **68** [e] quia ut] quia vero ut korr. aus qui vero SG670; qui vero S105 | [f] am Rande breviter dictum VD38 | [g] praelatum I83; SG670; S105; praelibatum korr. aus praelatum Bcan4

62–64 Simulque…auctoritatem] Cass. hist. trip. IV. 9. aut Ben. II. 381. Cf. infr. c. 10, Iul. 6, 11, 13, Fel. II. pp. 2, Dam. 9, Pelag. II. pp. ep. 1. **64–67** nec…iudicetur] Ben. II. 381. aut c. 2. Angilr. (confl. ex c. 15. conc. Antioch., Cassiod. l.c, Ebbonis Rhem. apologet... "compulsus ad tribunal palatinum non ad synodalem sanctorum patrum conventum, quo violenter non licet trahi, sed magis liberum canonice convocari episcopum"). Cf. infr. c. 10, Iul. 5, Dam. 9. **68–71** quia…finienda] sec. Innoc. I. ep. ad Vict. Rothom. c. 3. (H. no. 7.), Ben. II. 381. III. 109. Cf. Anacl. 17, 34, Zeph. 6, Gai. 7, Iul. 5, Vigil. 7, Pelag. II. pp. ep. 1.

55–56 liberationem…atque] *fehlt* DG_2 **59** denegare] denegari DG_2 **65** nullus] ullus AL_2

29vb> episcoporum iudicia[h] et summarum causarum negotia sive cuncta dubia[i] apostolicae sedis[j] auctoritate[k] sunt agenda et finienda,

V630: De retractandis negotiis si romanę ecclesię pontifex praeceperit

et omnia comprovincialia[l] negotia per[m] huius[n] sanctae universalis[o] et[p] apostolicae ecclesiae sunt[q] retractanda[r], si[s] huius ecclesiae pontifex <SG670, p. 278b> praeceperit. Nec[t] cui[u] liceat sine praeiudicio Romanae ecclesiae[v], quae[w] in omnibus <S105, f. 102r> causis debetur[x] reverentia[y] custodiri relictis his[z] sacerdotibus[a], qui[b] in eadem provincia dei ecclesias[c] nutu[d] divino gubernant, ad alias convolare <V630, f. 66va> <BII13, f. 116va> provincias vel aliorum[e] provinciarum episcoporum iudicium expeti[f] [g] vel pati[h], <P9629, f. 40v> <E97, f. 75rb> sed omnibus eiusdem provinciae episcopis congregatis iudicium[i] auctoritate huius[j] sedis terminetur, quod tamen, ut[k] praefatum[l] est,

---

69 [h] iudicia fehlt SG670; S105 **70** [i] dubio P102 | [j] sedis auctoritate] secundum auctoritatem korr. aus secundum auctoritate P102 **71** [k] auctorite S105 **74** [l] comprovincialia] cum provinciali I83; conprovincialium VD38; P102; comprovintialium korr. aus cumprovintiali Bcan4; conprovincialium korr. aus conprovicialium BII13 | [m] per fehlt E97 | [n] vim V630 **75** [o] universalis et apostolicae ecclesiae sunt auctoritatem] auctoritatem universalis apostolicę ęcclesiae sunt SG670; S105 | [p] et fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13 | [q] sunt] sunt auctoritatem korr. aus sunt Bcan4; sunt auctoritatem S670; S105; auctoritatem sunt P102; BII13 | [r] retractanda] retractanda iudicio E97 **76** [s] sicut korr. aus si SG670 **77** [t] Ne cui korr. aus Nec cui V630 | [u] alicui N442; I83; SG670; Bcan4; S105 **78** [v] eccelesiae BII13 | [w] cui N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105; cui korr. aus cui quae V630 **79** [x] debet E97 | [y] am Rande honor VD38 | [z] his sacerdotibus] his korr. aus his omnibus SG670 | [a] omnibus I83; SG670; S105 **80** [b] quae P9629 | [c] ecclesia VD38 | [d] am Rande iussione VD38 **82** [e] aliarum I83; VD38; Bcan4; E97; BII13; aliorum] aliarum prius N442 **83** [f] am Rande exquiri | [g] expetere E97 | [h] am Rande sustinere VD38 **85** [i] iudiciu O93 **86** [j] huius korr. aus eius P9629 | [k] am Rande ut praedictum est VD38 | [l] profatum N442

74–77 et…praeceperit] ep. Hadriani c. 7. conc. Sard. aut Ben. III. 349. aut 39. Angilr. Cf. Iul. 12. **77–86** Nec…terminetur] sec. Inn. ep. cit. (version. Cod. Quesnell. in ed. op. Leon. M. fratr. Ballerin. III. p. 206.) Cf. Dam. 19. **86–88** quod…retractandum] sec. c. 7. tit. conc. Sard. D. (Cf. Vict. 5, Sixt. II. pp. 2, Iul. 12.)

---

75 sunt] auctoritatem AL_2 **77** cui] alicui AL_2 **78** quae] cui AL_2 **82** aliorum] aliarum AL_2

per eius[m] vicarios, si libuerit[n], <VD38, f. 132vb> erit retractandum[o] et, quicquid iniuste actum est[p], reformandum[q] [r].

Pastoralis ergo cura officii nos admonet et[s] destitutis[t] succurrere et cuncta neglecta[u] vel[v] male acta reformare, ut ignis ille, quem dominus veniens misit in terram[w], motu[x] <N442, f. 64rb> crebrae[y] [z] meditationis[a] agitatus[b] sic calescat, ut <I83, f. 139rb> ferveat, et sic inflammetur, ut luceat. Saepe[c] enim dicendum et agendum est, quia male pullulantia[d] [e] fraterna caritate oportet resecari[f], ut[g] bona crescendi et augmentandi[h] [i] amplissimum[j] [k] locum inveniant. Nolite <SG670, p. 279a> ergo, ut ait[l] apostolus, plures fieri magistri, fratres mei, scientes, quoniam[m] magis[n] [o] iudicium sumitis[p]. In multis enim offendimus[q] omnes.

Bcan4: III

P102; BII13: III De lingua bona et[r] mala

[H. 3] Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir, potest[s] etiam freno[t] circumducere[u] [v] totum corpus. Si[w] autem equorum[x] frenos in ora mittimus ad

---

87 [m] interlinear scilicet sedis SG670 | [n] am Rande placuerit VD38 **88** [o] retractandum] et tractandum SG670; S105 | [p] est fehlt VD38; P102; BII13 **89** [q] am Rande restaurandum VD38 | [r] reformandum korr. aus remandum VD38 **90** [s] et fehlt N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | [t] am Rande derelictis VD38 **91** [u] neglecta vel korr. aus neglecta SG670 | [v] vel fehlt S105 **93** [w] terra P9629; VD38 | [x] am Rande motione VD38 | [y] am Rande spisse assidue VD38 | [z] crebro korr. aus crebra V630; crebro E97 **94** [a] emendationis V630; E97 | [b] agitatur P9629 **95** [c] Sape I83 **96** [d] am Rande Nascentia crescentia VD38 | [e] pullulantia korr. aus pullulantie P9629 **97** [f] am Rande abscidi VD38 | [g] et I83; Bcan4 **98** [h] am Rande amplificandi VD38 | [i] autmentandi korr. aus aut metendi P9629; augmetandi S105 | [j] am Rande ditissimum VD38 | [k] amplissimum korr. aus aplissimum BII13 **99** [l] ait apostolus] apostolus ait V630 **100** [m] quoniam] quoniam inde korr. aus quoniam SG670 **101** [n] interlinear vel maius E97 | [o] malus VD38; maius P102; BII13 | [p] sumetis VD38; P102; BII13 | [q] am Rande peccamus VD38 **104** [r] et] et lingua BII13 **106** [s] Potens P9629 | [t] am Rande moderamine VD38 | [u] am Rande regere temperare VD38 | [v] circumduci korr. aus circumducere SG670 **107** [w] Sic korr. aus Si SG670; Sic E97 | [x] aequorum O93; N442; equorum korr. aus aequorum SG670; equis E97

90–92 Pastoralis… reformare] Greg. M. ep. VII. 21. (2, 866.) **92–95** ut… luceat] Leon. M. ep. 165. c. 1. (1, 1354.) **99–148** Nolite… pacem] Iac. III. 1—18.

consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves, cum magnae sint[y] et a ventis validis[z] minentur[a] [b], circumferuntur[c] <BII13, f. 116vb> autem a modico[d] gubernaculo[e], <VD38, f. 133ra> ubi impetus dirigentis voluerit[f], ita[g] et lingua modicum[h] quidem membrum est et[i] magna exaltat[j] [k]. Ecce quantus[l] [m] ignis, quam magnam[n] silvam[o] incendit. Et lingua[p] ignis est, universitas[q] iniquitatis. Lingua[r] constituitur in membris nostris[s], quae maculat[t] totum corpus et inflammat rotam[u] [v] nativitatis nostrae inflammata[w] a[x] gehenna. Omnes[y] enim[z] naturae bestiarum et volucrum[a] <I83, f. 139va> et serpentium[b], etiam ceterorum domantur[c] et domatae[d] sunt a natura humana. Linguam autem[e] nullus <SG670, p. 279b> hominum domare[f] potest, inquietum[g] malum[h], plena veneno[i] mortifero. In ipsa benedicimus deum et patrem et in ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem dei facti sunt. Ex[j] [k] ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec[l] ita fieri. Numquid fons de

---

109 [y] sunt V630 **110** [z] am Rande fortibus VD38 | [a] am Rande reguntur VD38 | [b] minantur korr. aus minatur I83 | [c] am Rande circumducuntur VD38 **111** [d] modico korr. aus moco V630; modico korr. aus modi P102 | [e] gubernaculo korr. aus gubernacula V630 **112** [f] voluerit korr. aus voluerint O93 | [g] Item P102; BII13 **113** [h] modicum quidem] quidem modicum Bcan4 | [i] sed Bcan4 | [j] am Rande erigit sublevat VD38 | [k] exultat I83; exultat, interlinear ci SG670 **114** [l] am Rande Qua parvus VD38 [m] quantulus korr. aus quantus, am Rande r SG670 | [n] magna P9629 | [o] silvam korr. aus si illam P9629 **115** [p] linga P9629 | [q] universalis korr. aus universitas SG670 **116** [r] Linguam O93 | [s] nostris korr. aus vestris SG670; vestris S105 | [t] am Rande Corrumpit VD38 **117** [u] am Rande tempus quod volvitur sicut rota VD38 | [v] rota VD38 **118** [w] am Rande Accensa VD38 | [x] a gehenna] agenda BII13 | [y] Omnes korr. aus Omnis P9629; N442 [z] enim fehlt VD38 **119** [a] volucrum korr. aus volcrum BII13 **120** [b] serpentium] serpentium et P9629; serpentium et korr. aus serpentium SG670 | [c] domantur korr. aus donantur P9629 | [d] domata V630; P9629; domitae I83; VD38; SG670; S102; BII13; S105; domitae korr. aus domata Bcan4 **121** [e] autem korr. aus aut N442 **122** [f] donare BII13; dominare, interlinear ma S105 **123** [g] Inquietum korr. aus Inquetum BII13 | [h] malum] malum lingua korr. aus malum SG670 | [i] veneno korr. aus veno VD38 **125** [j] Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fieri fehlt I83; SG670; S105 | [k] am Rande ex uno VD38 **127** [l] haec fehlt VD38; Bcan4; P102; BII13

eodem[m] foramine emanat[n] dulcem et amaram[o] aquam? <Bcan4, f. 104r> Numquid[p] <E97, f. 75va> potest, fratres mei[q], ficus[r] olivas[s] facere[t] aut vitis[u] ficus? Sic[v] neque[w] salsa[x] dulcem[y] potest facere aquam. Quis[z] sapiens et disciplinatus[a] inter vos ostendat[b] <VD38, f. 133rb> ex[c] bona conversatione[d] operam[e] suam in mansuetudine[f] sapientiae.

Bcan4: IIII

P102; BII13: IIII De sapientia terrena et sapientia celesti

[H. 4] Quod si zelum[g] amarum habetis <BII13, f. 117ra> et contentiones[h] in cordibus vestris[i], nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non[j] est enim[k] ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis[l] [m] et diabolica. Ubi enim[n] zelus[o] et contentio, ibi inconstantia[p] [q] <V630, f. 66vb> et omne opus pravum. Quae autem[r] desursum est sapientia, primum quidem pudica[s] [t], deinde <N442, f. 64va> pacifica, modesta[u], suadibilis[v] [w], bonis[x] consentiens[y], plena misericordia et fructibus bonis, iudicans[z] sine simulatione. Fructus <I83, f. 139vb> autem iustitiae in

---

128 [m] eodem korr. aus oodem P9629 | [n] am Rande Producit VD38 | [o] amaram korr. aus amarum BII13 **129** [p] Numquid potest, fratres mei, ficus olivas facere aut vitis ficus? fehlt I83; SG670; S105 **130** [q] meu P102 | [r] ficus korr. aus sicut P9629 | [s] uvas VD38; Bcan4; E97; P102; BII13 | [t] facere aut vitis ficus korr. aus facere Bcan4 | [u] vitis korr. aus vitus P9629 | [v] Sic neque] sciri et VD38 **131** [w] nec P102; BII13 | [x] falsa VD38; salsa korr. aus salsam SG670; salsam S105 | [y] dulcem korr. aus ducem BII13 | [z] quis korr. aus qui BII13 **132** [a] disciplinatus korr. aus disciplinatur P9629 | [b] osten VD38 **133** [c] et S105 | [d] conversationem I83 | [e] operam suam] opera sua V630; P9629; Bcan4; E97 **134** [f] mansuetudine korr. aus mansuedine N442 **137** [g] am Rande Invidiam dolorem ardorem VD38 **138** [h] contentiones] contentiones sunt VD38; P102; BII13; contentiones sunt korr. aus contentiones Bcan4 | [i] vestris] vestris sunt V630; E97 **139** [j] am Rande N SG670 **140** [k] enim] enim in BII13 **141** [l] am Rande Carnalis VD38 | [m] animalis korr. aus anmalis V630 | [n] enim] enim est N442; enim fehlt E97 | [o] am Rande Invidia VD38 **142** [p] am Rande mentis stabilitas VD38 | [q] inconstantia korr. aus incostantia N442 **143** [r] enim VD38; P102; BII13 **144** [s] am Rande munda VD38 | [t] pudica] pudica est V630; P9629; E97 **145** [u] am Rande Temperata VD38 | [v] am Rande Exortatoria et flectens ad bonum hominis animam VD38 | [w] suadibilis] suadibilis in P102; suadibilis korr. aus suadebilis BII13 | [x] am Rande Exortatoria et flectens ad bonum hominis animum VD38 | [y] consciens O93 **146** [z] iudicans sine korr. aus iudicans N442

pace seminatur facientibus pacem. Propter[a] quod <SG670, p. 280a> succincti lumbos mentis[b] vestrae, sobrii[c], perfecti[d] sperate[e] in eam[f], quae offertur vobis gratiam[g], in[h] revelatione <S105, f. 102v> Iesu Christi, quasi filii oboedientiae non configurati[i] prioribus ignorantiae vestrae desideriis, sed[j] secundum eum[k], qui vocavit[l] vos sanctum[m], ut et ipsi sancti in[n] omni[o] conversatione sitis[p], quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego sanctus[q] sum. Et si patrem invocatis eum, qui sine acceptione personarum[r] iudicat, <VD38, f. 133va> secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus[s] vestri tempore conversamini[t] scientes, quod non corruptibili auro[u] vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis[v], sed precioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati[w] Christi, praecogniti[x] quidem ante constitutionem <BII13, f. 117rb> mundi, manifesti[y] autem novissimis temporibus propter vos, qui per ipsum fideles estis in deo[z], qui suscitavit[a] eum a mortuis et dedit ei[b] gloriam, ut fides vestra et spes esset in deo. Animas vestras castificantes[c] [d] in oboedientia[e] <SG670, p. 280b> caritatis, in fraternitatis amore, simplici[f] ex corde invicem diligite[g] attentius[h],

---

148 [a] Propter quod] Propterea SG670 **149** [b] motus S105 **150** [c] sobrii] sobrii et korr. aus sobrii SG670 | [d] perfecte Bcan4 | [e] estote E97 | [f] ea V630; P9629; E97; eadem korr. aus ea Bcan4 **151** [g] gratia I83; Bcan4; E97 | [h] am Rande In manifestacione hoc est in die iudicii VD38 **152** [i] am Rande Conformati VD38 **153** [j] sed fehlt SG670; S105 | [k] eum korr. aus eam P9629 **154** [l] vocavit korr. aus vocabit SG670; vocabit S105 | [m] sanctos BII13 [n] in omni] nomine I83 | [o] omni conversatione] omnem conversationem Bcan4 **155** [p] sitis korr. aus scitis SG670 **156** [q] sanctum VD38 **157** [r] personam, am Rande vel personarum V630 **159** [s] am Rande Peregrinationis VD38 | [t] am Rande vivite VD38 **160** [u] auro vel argento] argento vel auro E97 **161** [v] tradictionis Bcan4 **163** [w] am Rande Incorrupti qui est sine macula peccati VD38 | [x] am Rande praesciti VD38 **164** [y] manifestati korr. aus manifesta V630; manifestati I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13 **166** [z] domino Bcan4 | [a] suscitavit korr. aus suscavit BII13 **167** [b] ei fehlt P9629; illi E97 **168** [c] am Rande Castus et munda facientes VD38 | [d] testificantes V630; castificantes korr. aus castificans E97 **169** [e] oboedientiam I83; Bcan4 **170** [f] simplices I83; Bcan4 | [g] diligentes I83; SG670; Bcan4; S105 | [h] am Rande sollitius diligentius VD38

148–177 Propter…vobis] I Petr. 1.13—25.

renati[i] non ex semine[j] corruptibili, sed incorruptibili per verbum dei <I83, f. 140ra> vivi et permanentis, quia omnis[k] caro ut fenum et omnis gloria[l] <E97, f. 75vb> eius tamquam flos feni. Exaruit fenum et flos eius decidit, verbum autem domini <O93, f. 30ra> manet in aeternum, hoc est autem verbum, quod[m] evangelizatum[n] [o] in[p] vobis. Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum[q] et simulationes et invidias et omnes detractiones, sicut modo[r] [s] geniti[t] infantes rationabiles[u] sine[v] dolo <VD38, f. 133vb> lac[w] concupiscite[x] [y], ut in eo[z] crescatis[a] in salutem, si[b] gustastis, quoniam dulcis[c] est dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum, a deo autem[d] electum et honorificatum, et ipsi tamquam[e] lapides vivi superaedificamini, domos[f] spiritales[g], sacerdotium[h] [i] sanctum, offerre spiritales[j] hostias acceptabiles deo per Iesum[k] Christum, propter quod continet scriptura: Ecce ponam[l] in[m] Sion lapidem summum, angularem[n] [o] electum, pretiosum, et qui crediderit[p] <SG670, p. 281a> in eum non <N442, f.

171 [i] renati non korr. aus renati SG670 | [j] semine korr. aus seminine VD38 **173** [k] omnis fehlt I83; VD38; Bcan4; P102; BII13 | [l] gloriae O93 **176** [m] quod] quod et korr. aus quod est SG670; quod est S105 **177** [n] am Rande Adnuntiatum VD38 | [o] evangelizatum] evangelizatum est V630; P9629; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13 | [p] in korr. aus a V630; in fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **178** [q] dolum korr. aus dolom VD38 **179** [r] modo korr. aus mo VD38 | [s] modo genitio] ingeniti BII13 | [t] geniti korr. aus geni VD38 **180** [u] rationabile O93; P9629; N442; E97; rationabiles] rationabiles et I83; Bcan4; rationabile korr. aus rationabiles P102; BII13 | [v] am Rande sine fraude VD38 | [w] am Rande Dulcedinem verbi dei VD38 **181** [x] am Rande Desiderate VD38 | [y] conpuscite VD38 | [z] eos VD38 | [a] crescatis in korr. aus crescatis Bcan4 | [b] si] si tamen SG670; E97; S105 **182** [c] dulcis korr. aus dilcis BII13 **184** [d] autem korr. aus autem quidem V630 **185** [e] taquam N442 | [f] domus I83; VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105 **186** [g] spiritalis I83; spiritalem VD38 | [h] sacerdotium korr. aus sacerdotum BII13 | [i] sacerdotium sanctum fehlt SG670; S105 | [j] spiritales korr. aus spritales BII13 **187** [k] Iesu I83 **188** [l] pono V630; P9629; N442; E97 | [m] in fehlt I83; Bcan4 **189** [n] am Rande Angularis lapis christus dicitur quia duos parietes ex diverso venientes in semetipso coniuncxit hoc est duos populos iudaicum et gentilem in una sua fide sociavit VD38 | [o] angulare VD38 **190** [p] crediderit korr. aus crederit BII13

177–199 Deponentes…suum] I Petr. II. 1—9.

64vb> confundetur; vobis[q] igitur[r] honor credentibus, non credentibus autem lapis, quem[s] reprobaverunt aedificantes, hic factus est <BII13, f. 117va> in caput anguli et lapis offensionis et petra scandali his, qui offendunt[t] [u] verbo[v] [w] nec[x] credunt, in quo et positi sunt. Vos[y] autem genus electum, <V630, f. 67ra> regale sacerdotium, <I83, f. 140rb> gens sancta, populus acquisitionis, ut[z] virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Estote ergo[a], carissimi, prudentes et vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam[b] in vobismetipsis caritatem[c] continuam[d] habentes, quia caritas <VD38, f. 134ra> operit multitudinem[e] peccatorum, hospitales[f] invicem sine murmuratione[g] <P9629, f. 41r> unusquisque, sicut accepit gratiam[h] in alterutrum illam <Bcan4, f. 104v> administrantes sicut boni dispensatores[i] multiformis[j] [k] gratiae[l] dei. Si quis loquitur, quasi sermones dei, si quis ministrat[m], tamquam ex virtute, quam[n] administrat deus[o], ut in omnibus honorificetur <SG670, p. 281b> deus per Iesum Christum, cui est gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.

Data Kal. April. Maxentio et Maximo[p] vv.[q] cc. conss.

O93, f. 30rb; V630, f. 67ra; N442, f. 64vb; I83, f.

---

191 [q] vos I83 | [r] igitur honor korr. aus igitur S105 **192** [s] que P9629 **195** [t] am Rande blasphemant VD38 | [u] offendunt] offendunt in SG670 | [v] am Rande blaphemia VD38 | [w] verbo nec credunt fehlt P102 | [x] nec korr. aus non P9629; nec] et non korr. aus non SG670; non S105 **196** [y] Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum fehlt E97 **198** [z] ut korr. aus et BII13 **200** [a] ergo fehlt E97 **201** [b] am Rande Alternam hoc est ut invicem vos diligatis VD38 **202** [c] caritatem korr. aus carita P102 | [d] am Rande assidua perseverantem VD38 **203** [e] multitudem BII13 **204** [f] am Rande hospitium tribuentes VD38 | [g] murmurationem VD38 **205** [h] gratiam in alterutrum korr. aus gratiam P102 **207** [i] dispensatoris P102 | [j] am Rande varie diverse VD38 | [k] multiformis korr. aus multiformes SG670; multiformes S105 | [l] gratia O93; I83 **208** [m] ministrat korr. aus minirat P102 **209** [n] quoniam S105 | [o] deus fehlt I83 **213** [p] maximiano I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105; maximiano korr. aus maximino SG670 | [q] vv. cc.] v. c. SG670

200–212 Estote…Amen] I Petr. IV. 7-11 **213** Data…conss] sec. vit Marcelli c. 3 in libr. pontif.

215 140rb; VD38, f. 134rb; SG670, p. 281a; P9629, f. 41r; Bcan4, f. 104v; E97, f. 75vb; P102; BII13, f. 117va; S105, f. 102v